

Workshop stadsmiljö – Förtätning av kvarter och stadsrum i centrum (20.2.2020)

Fyra nödvändiga villkor för att uppnå en stark och önskad mångfald i stadsmiljön; för det första skall stadsdelar präglas av mer än en primär funktion, inte enbart renodlade bostads- och arbetskvarter. För det andra borde stadsdelen vara byggd med korta avstånd, vilket maximerar mängden potentiella möten människor emellan. För det tredje skall stadsdelens byggnader vara av blandad ålder, äldre hus är viktiga eftersom många verksamheter inte klarar nybebyggelsens högre hyresnivåer. För det fjärde krävs en viss täthet i bebyggelsen, alltså tillräcklig mängd människor i kvarteren.

Den möjliga fysiska förtätningen av byggnader i Jakobstads centrum är till vissa delar enkel att sätta penna på. Även om stadens centrum redan i nuläget är jämförelsevis kompakt och utgörs av en koncentrerad enhet finns det ändå utrymme till förtätning. Centrumområdet avgränsas av Pedersesplanaden, Trädgårds- gatan, Österleden, Jakobs- och Strengbergsgatan, medan kärncentrumets avgränsning kan uppfattas till ett mindre område inom Styrmansgatan, Visasbacken, Otto Malmgatan, Södermalms- och Choraesusgatan.

Frågeställningar under workshopen.

1. Vilka äkta/viktiga platser i centrum borde bevaras och vilka kan förändras till det bättre?

Stadsportarna, inkörningsportarna till staden, främst via Kållbyvägen och Vasavägen, borde göras tydligare och klarare samt snyggas upp. En förtätning av bl.a. de gröna elementet vore önskvärt.

Linjen Skolparken, Kyrkparken och Concordiaparken borde få en tydligare och smidigare kontinuitet med att reducera trafikbarriärerna utmed Visasbacken och Alholmsgatan, och därmed även skapa en mera förtjänt omgivning runt stadskyrkan. Med avseende att skapa mera trygghet i skolparken borde belysningshelheten ses över.

*En mötes-, eller vistelseplats på *Salutorget* framför Rådhuset borde anläggas. En centumpark med början från Rådhuset östra sida, i en sträckning, genom Runebergsparken och hela Maria Malm tomten kunde anläggas. Åtminstone kunde denna möjlighet kortsiktigt ges fram tills att Maria Malm tomten bebyggs.*

(Diskussionsämnen drogs stundtals isär; höghuskvarteren på norrsidan av Styrmansgatan en klenod, höghus med hiss behövs i mera utsträckning, innergårdarna viktiga för bilparkering, JT-byggnadens framtid, osv.)

Maria Malm tomten blev föremål för en längre diskussion där flertalet åsikter framfördes. Som tidigare nämnds kunde området utgöras av en stadspark innehållande varierande aktiviteter för alla åldrar. Likasinnade åsikter angående nya byggnaders användningsändamål på tomten var att där borde byggas kombinationer av affärslokaler och boende. Intresset för tomten kan hända växer ifall våningshusen på LPA-området utmed Köpmansgatan förverkligas. Kvarnbacksgatan skall i någon form fortsätta genom tomten fram till Stationsvägen. Busstationsområdet och det till järnvägen intilliggande området på östsidan diskuterades med anledning av vad det bör användas till.

2. Inom vilka stadsdelar/kvarter i centrum borde mångfalden utvecklas, vilka områden kan eventuellt förbli i mindre mångfald?

Mera bostäder behövs i centrum, med det kommer livskraft. Speciellt få till antal är hyresbostäder för återflyttare och pensionärer, det finns också behov av genomgångsbostäder. Flera bostäder i kombination med ökade affärsutrymmen ökar kvarterens mångfald avsevärt.

Halpa Halli borde beredas mera möjligheter för utvidgning, dels för att motverka dragningskraften till de större affärsenheterna utanför centrum, men också för att öka aktiviteten i själva centrumområdet. Motkommentar till detta var att gågatan istället borde ges möjligheter till att övertäckas med exv. ett glastak.

En framtida flytt av Centralplan kunde bereda ett betydande utrymme för olika boendeformer på samma område som planan.

3. Hur kan man utforma och förtäta platser för att uppnå nya och spontana former av interaktion och samverkan?

Främst i kärncentrum finns innergårdar som mest används till bilparkeringar, för sophantering och olika förrådsbehov. Inom dessa utrymmen finns möjligheter till förtätning och till en mångsidigare användning. Innergårdarna borde utvecklas och sammankopplas till övriga kvarter för att uppnå smidigare och framförallt intressantare förflyttningar och rörelser i en inomhusomgivning alla årstider.

De offentliga arealerna/gaturummen kan förtätas speciellt vår-, sommar och höstperioderna med olika aktiviteter, bl.a. uteserveringar, salustånd och mindre flyttbara försäljningspunkter. Gröna element och sittplatser bör finnas fler till antal utanför butiker, affärer och övriga ställen.

4. I vilken riktning tror man att framtiden utvecklas (klimat, hållbarhet, smarta städer mm) och hur kan man bemöta utvecklingen med förändring och förtätning?

Ralf Blomqvists essä togs fram som ett bra exempel på tankeställningar om hur framtidens utveckling kunde se ut och bemötas. I diskussion vidare nämndes hållbarheten som ett nyckelord, hyrning av lägenheter tros bli mycket vanligare än idag och samma gäller fordon, verktyg, kläder osv. Speciellt unga personer idag fokuserar i större grad på lokalproducerad mat, rekoring, ekobilar och cykelleder. Det mesta med förtätning av ett stadscentra kan betraktas som ett steg i rätt riktning vad gäller hållbarhet och anpassningen till klimatförändringen.

Barnfamiljer vill i större utsträckning bo i tätbebyggda områden, centrumområden, med promenadvstånd till alla servicepunkter. Ändå fanns åsikter om att Jakobstad också borde ha egnahemshusområden utanför centrum för att bemöta och kunna erbjuda periferiska alternativ. Koncentration av utbildningsområden intill centrumområdet fortgår vilket kan medföra större tryck på centrumboende, och samtidigt ett minskat behov av egnahemshusområden.

5. I vad ligger stadens möjligheter att skapa förutsättningar och flexibilitet i stadsbygget?

Man borde förstärka och satsa på de saker och områden som i dagens läge fungerar och som har ett attraktionsvärde i sig. Marknadsföring av stadens goda sidor borde göras i större utsträckning. Stadens täthet och närhet till det mesta gör det möjligt till att endera promenera eller åka cykel till arbetet och övriga ställen. En viss mångfald av verksamheter som redan finns i centrum anses som en positiv sak, där det finns en hel del servicepunkter i form av restauranger och caféer. Öppenhållningstiderna kunde på flera ställen förlängas till kvällstid.

Allegrò kulturcenter är ett dragplåster som i större skala kunde tillvaratas med att kombinera hotellvistelse och restaurangbesök till ett helhetskoncept.

Tryggheten i centrum poängterades.

Övriga kommentarer och åsikter enligt följande; Mångfalden i centrum bör prioriteras, det bör finnas gårdsplaner för barn inom kvarteren, lekplatser finns redan vid daghem och skolor, förmånliga eller avgiftsfria parkeringsmöjligheter bör finnas tillgängliga, kunde det eventuellt vara årstidsstängt på torget.

Utifrån skiss (figur 1) som avgränsar centrumområdet kan ses förslag på framtida förtätningar inom kvarteren. Följande områden har potential för en del utbyggnad;

1. Stadsdel 1, kvarter 3 (Hötorget),
2. Stadsdel 1, kvarter 4, (Irjala),
3. Stadsdel 1, kvarter 3 (Torgets västra del),
4. Stadsdel 1, kvarter 2
5. Stadsdel 1, kvarter 1 (Nygårds verkstad),
6. Stadsdel 2, kvarter 6 (Sokos),
7. Stadsdel 2, kvarter 11 (LPA-område),
8. Stadsdel 2, kvarter 16 (Maria Malm),
9. Stadsdel 3, kvarter 3 (utmed Styrmansgatan),
10. Stadsdel 3, kvarter 9 (Mattssons),
11. Stadsdel 2, kvarter 3 (Parkområdet på östsidan om rådhuset),
12. Stadsdel 2, kvarter 13 (Parkeringsområdet på västsidan av Epoque).

Innergårdar där verksamheter borde omformas och utvecklas till en mångsidig vistelse- och mötesplats i klimatskyddade omgivningar är följande; **a.** Halpa Hallis innergård, **b.** Åströmskvarterets innergård, **c.** Passagens och Armiro husets innergårdar, **d.** Innergårdarna vid stadshotellet, JNT, Tomtebo och Choraesus samt även **e.** Allegros innergård.

Gågatan utmed Kanalesplanaden kunde utgöras av ett skyddat utrymme, med fördel glasövertäckt, som klart och tydligt skulle sammanbinda Halpa Halli kvarteret med Jacob Center och en framtida nybyggnad på Irjalatomten. Det glastäckta utrymmet skulle, utöver för handel, även fungera som en kärncentrums mittpunkt och mötesplats alla årstider. Med denna åtgärd skulle två mindre kvarter sammanbindas till en större helhet, främst för butiker och affärer. I tillägg kunde även undersökas möjligheterna till att sammanbinda övriga kvarter med den större helheten, t.ex. Forum- och K-Market byggnaden. Den nuvarande och eventuellt växande koncentrationen av service- och äldreboende utmed Herrholmsgatan kunde lämpligen infogas till detta system av inomhusläges förflyttning och rörelse mellan kvarteren (Möjlighet till en bro mellan Forum- och K-Market byggnaden finns redan nämnt i gällande detaljplan).

Parker och grönområdets förtätning och förädling borde göras med tanke på att skapa mikroklimatiska miljöer för vistelse- och mötesplatser. Parker i centrum som borde förtätas med gröna skyddande växter är Runebergsparken, Tullhusparken, Concordiaparken och Bodstranden.

Stadens gröna och södra fasad utmed Trädgårdsgatan måste värnas om.

